

De Veenarbeid en nog wat.

Minder vijandig en meer solidair is de verhouding tusschen den baas en den eigenlijken turfmaker; er is zelfs een tijd geweest dat de laatste zich rekende tot de elite onder de veen- en veldarbeiders, en dit was inderdaad ook het geval. Heden ten dage is het onderscheid niet zoo groot meer, omdat hun loon niet is verbeterd in dezelfde verhouding als dat der baggerlieden, maar ook omdat velen der hunnen, nu er niet zoo overal meer is aan te komen, tot gewone arbeiders zijn gedegradeerd, en in dat geval zijn ze er werkelijk veel minder aan toe, daar zij het gewone veld- en boerenarbeiderswerk niet hebben geleerd.

De turfmakers die er echter nog zijn, hebben het ook nu nog beter: 1^e omdat hun werk eenigszins gemakkelijker en, zooals boven werd aangestipt, zindelijker is; 2^e omdat ze met hun gezin in het veen kunnen wonen, en 3^e omdat ze drie maanden van het jaar, December, Januari en Februari zoo nagenoeg niets hebben te doen, hoewel ze evengoed hun weekgeld krijgen van den baas, die de som van de aangenomen roeden opgeschuurde of inmiddels verscheepte turf, zoo weet te verdeelen, dat ze in de wintermaanden niet tot armoede vervallen.

Heeft de turfmaker een gezin met twee, drie of meer half of heel volwassen zoons of dochters, dan komt er zelfs heel wat in, en bedraagt de verdienste wel eens van f 1000.— tot f 1200.— 'sjaars; echter dit zijn uitzonderingen en volstrekt geen regel, zooals dat met de waarheid strijdende, in dagen van spanning dikwijls is voorgesteld. Waarheid is dat hij die geen hulp van kinderen heeft, in doorsnee genomen het niet verder brengt dan tot f 5.— 's weeks, met vrije woning, vrij brandstof en schapenweide. Zijn arbeid bestaat hierin, dat hij de gespreide slik moet opmaken, d. w. z. de kanten opschoonen en de oppervlakte trappen. Bedoeld trappen is verre van gemakkelijk werk en wordt door hem verricht met onder de voeten vastgebonden houten borden, tot steun voor het steeds voor-

overgebogen bovenlijf, ook heeft hij in elke hand een krukje of ronde stok, van onderen eveneens voorzien van een plankje, daar zonder deze steunsels de stokjes en hij, beiden tot aan de graszoden, waarop de slikmassa pl. m. een voet hoog is uitgespreid, zouden doorzakken.

De heele oppervlakte wordt op deze wijze bij tusschenpoozen, lang in verhouding tot de weersgesteldheid, veelal driemaal getrapt. Na het trappen trekt hij lijnrecht in zuivere vierkantjes, met de krabber krassen over de slik, zoo groot als de turf na verdere inkrimping van de specie breed en dik moet zijn, de hoogte der slik wordt de lengte der turf, en ook die hoogte dient hij dus regelmatig te trekken.

De krabber is een zeer eenvoudig werktuigje en het best te vergelijken bij een groote tuinhark, de pennen zijn van ijzer en op zoo groote afstanden van elkaar, als voor de te maken turf wordt noodig geoordeeld. Zoo'n afgestreepte sliklaag, wanneer ze eenmaal in dit stadium van indroging en bewerking is, gelijkt dan ook veel op een reusachtig dambord van cacao met vakjes van pl. m. 12 cM. in 't vierkant. Heeft deze afkrabbing plaats gehad, dan begeeft de man zich nogmaals op deslik en wel ditmaal om ze in de ingekrabde lijnen langs, van boven tot beneden, met een soort groot mes, steekijzer met dwarshecht van hout, los te steken, of liever in kleine blokjes te verdeelen. De turfmaker weet dit snel en toch zeer nauwkeurig te doen, de eerste dag is het slechts in onmiddellijke nabijheid waar te nemen of ze alleen

BETERE ARBEIDERSWONINGEN, VAN STEEN GEBOUWD, OOK ONDER JUBBEGA.